

Tweede Kamer telt even 149 leden

Door een onzer redacteurs ^{149^o}
DEN HAAG, 14 MEI. Voor het eerst sinds 1956 zullen begin volgende week niet 150 maar 149 politici tot de beëdiging als lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden toegelaten. Over het 150ste lid wordt pas volgende week vrijdag beslist als de Kiesraad bijeenkomt om te bepalen wie recht heeft op die laatste zetel. In 1956 werd het aantal Tweede-Kamerleden uitgebreid tot 150.

CDA-parlementariër Van der Burg, voorzitter van de commissie die de geloofsbriefen van de nieuwe parlementariërs controleert, spreekt van „een historische week, voor staatsrechtgeleerden een week om van te watertanden”. De aanleiding echter, zegt zijn collega Te Veldhuis (VVD), is allerminst om te watertanden. „We leven toch niet in een bananenrepubliek?” riep Te Veldhuis gisteren uit.

Reden voor de 'historische gebeurtenis' en de uitroep over de bananenrepubliek is een brief van de gemeente Gramsbergen die deze week de Kiesraad bereikte. In de brief geeft de Overijsselse gemeente toe per abuis de stemmen van drie stembureaus niet te heb-

ben meegeteld. Gevolg is dat het CDA de Kamerzetel die hij begin deze week nog kwijtraakte aan de VVD, weer terug zou moeten krijgen.

Probleem is echter dat de Kiesraad die de procedure rond de Kamerverkiezingen bewaakt, afgelopen maandag de verkiezingsuitslag officieel heeft vastgesteld. Er is nu een extra zitting van de Kiesraad nodig om te bepalen of de uitslag nog kan worden 'hersteld'. Houdt de VVD'er Otto Vos zijn zetel of gaat die toch weer naar de CDA'er Jacob Reitsma?

Met de twijfel over deze ene zetel is op het Binnenhof de vraag gerezen hoe het dan zit met de andere 149. „Dit kan niet en dit mag niet, want de fout is door puur toeval aan het licht gekomen. Dat kan elders ook gebeuren”, zegt Te Veldhuis.

„Stel je voor dat over een paar weken een of andere oplettende gemeenteambtenaar nog eens de voorkeurstemmen gaat doornemen en ook weer dusdanige fouten ontdekt dat die tot weer een andere zetelverdeling leiden. Wat doen we dan?”

Vervolg **STEMMEN** pagina 2

Kamer buigt zich over stemcomputer

VERVOLG van pagina 1

Het incident zal zeker een prominente plaats krijgen in het verslag dat de commissie voor de geloofsbrieven, dit keer onder leiding van CDA-Kamerlid Van der Burg, altijd opstelt na Kamerverkiezingen. De commissie onderzoekt niet alleen de kandidatuur van de aspirant-Kamerleden (is er bijvoorbeeld in alle gevallen sprake van Nederlanderschap), ze rapporteert ook over de gang van zaken rond de verkiezingen. Naar aanleiding daarvan kan de commissie aanbevelingen doen aan de minister van Binnenlandse Zaken, die daarover dan weer met de Tweede Kamer van gedachten kan wisselen. Van der Burg verwacht dat de commissie zich zeker ook „over de zegenigen van de stemcomputer zal buigen”. Zo is de parlementariër verbaasd over „het wonderbaarlijk aantal voorkeurstemmen dat de nummers 31 van diverse lijsten op de stemcomputer” de afgelopen verkiezingen hebben gehaald. De stemlijsten bij de machine zijn zó op een bord met tiptoetsen afgedrukt, dat de eerste dertig kandidaten in een lange rij onder elkaar staan, en de 31ste weer bovenaan komt, naast de lijsttrekker. Het

knopje links naast de lijsttrekker is dat voor de lijsttrekker, het knopje rechts naast de lijsttrekker is dat voor nummer 31. Vergissen is menselijk. „Aan wie zwak staat, kan ik aanraden op de 31ste plaats proberen te komen”, ironiseert Van der Burg.

De fouten die nu aan het licht komen, zoals die in Gramsbergen, hebben overigens met de stemmachines niets te maken. Het zijn menselijke fouten: in Heerlen werd een uitslag verkeerd doorgebeld, in Gramsbergen werden complete stembureaus vergeten. Hertellen van de stemmen is ook met stemmachines mogelijk. Ten minste twee weken lang zitten de gegevens nog in het geheugen van de machine. In de praktijk blijven de gegevens doorgaans tot de volgende verkiezingen in de machine zitten.

Een verandering in vergelijking met het stemmen met stembiljetten is wel dat de mogelijkheid van controle door de kiezer zelf beperkter is. Bij stembiljetten kan de kiezer zelf meekijken. Bij stemmachines ligt dat anders: „Op het individuele niveau van de kiezer is geen controle op fouten mogelijk, zoals bij het stembiljet”, zei adjunct-secretaris L. Pronk gisteren in deze krant.